

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2025 r.

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Łukasz Fórmankiewicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Dąbek

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2025 r. w Ostrowie Wielkopolskim
na rozprawie
sprawy z powództwa [REDAKTED]
przeciwko mBank S.A. z siedzibą w Warszawie
o zapłatę

- I. zasądza od pozwanego mBank S.A. z siedzibą w Warszawie na rzecz powoda [REDAKTED]
[REDAKTED] kwotę 4539,83 zł (cztery tysiące pięćset
trzydzieści dziewięć złotych 83/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3
listopada 2023 r. do dnia zapłaty;
- II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1317 zł (jeden tysiąc trzysta siedemnaście
złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Łukasz Fórmankiewicz

Uzasadnienie

Powód [REDAKTOWANE], reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w pozwie z dnia 30 maja 2025 r., skierowanym przeciwko mBank S.A. z siedzibą w Warszawie wniósł o zasądzenie kwoty 4539,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 listopada 2023 r. do dnia zapłaty oraz przyznanie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podała, iż nabyła na podstawie umowy cesji wierzytelność wobec pozwanego z tytułu zwrotu świadczenia z uwagi na złożenie oświadczenia w przedmiocie tzw. kredytu darmowego.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 września 2019 r. [REDAKTOWANE] zawarł z pozwanym, na okres 96 miesięcy, umowę kredytu, zgodnie z którą został udzielony kredytobiorcy kredyt w kwocie 10.000 zł.

Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 1399 zł.

Rzeczywistą roczną stopę oprocentowania (RRSO) określono na 14,78%

Całkowita kwota do zapłaty wynosiła, w dniu zawarcia umowy, 16607,48 zł i obejmowała całkowitą kwotę pożyczki w kwocie 10.000 zł i całkowity koszt pożyczki w kwocie 6607,48 zł.

dowód: umowa kredytu k. 20-26

Kredytobiorca nie był w stanie zweryfikować podstaw zmiany Cennika Taryf. Nie wyjaśniono mu też jego zapisów.

dowód: zeznania świadka [REDAKTOWANE] – od 2 min. 20 s. do 4 min. 00 s. zapisu obrazu i dźwięku z dnia 14 października 2025 r.

W okresie od września 2019 r. do października 2023 r. kredytobiorca uiścił na rzecz pozwanego kwotę 3839,37 zł tytułem odsetek.

dowód: zestawienie k. 27-28

W dniu 24 października 2023 r. została zawarta umowa cesji pomiędzy kredytobiorcą a powodem przedmiotem której były m.in. wierzytelności wynikające z zastosowania art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim.

dowód: umowa cesji wraz z pełnomocnictwami k. 17-19

Pismem z dnia 13 października 2023 r. kredytobiorca złożył oświadczenie o sankcji kredytu darmowego dotyczące powyższej umowy kredytu.

dowód: oświadczenie z dnia 13 października 2023 r. k. 14

Pismem z dnia 26 października 2023 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty, w terminie 3 dni od dnia doręczenia, kwoty 4539,83 zł.

dowód: wezwanie do zapłaty k. 35-36

Z ważnych przyczyn, w trakcie obowiązywania umowy, Bank mógł zmieniać taryfę.

Zmiana taryfy mogła być jednorazowa lub w etapach i może nastąpić w terminie do 12 miesięcy od wystąpienia choć jednej z niżej wymienionych ważnych przyczyn:

1) zmiany stopy referencyjnej, stopy depozytowej, zmiany stopy lombardowej, stopy rezerwy obowiązkowej, ustalanych lub ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, w tym Radę Polityki Pieniężnej,

2) zmiany stopy WIBOR dla jednomiesięcznych lub trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym,

3) zmiany któregokolwiek ze wskaźników wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny,

4) zmiany wysokości przeciętnego, miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny,

5) gdy bank będzie zobowiązany do zmiany kapitałów banku, w tym kapitału zakładowego, zmiany lub utworzenia funduszy własnych, w tym funduszy rezerwowych, zmiany lub utworzenia rezerw lub odpisów, do zapłaty obowiązkowych opłat, podatków lub innych należności publicznoprawnych:

a) na mocy powszechnie obowiązujących przepisów prawa, decyzji, rekomendacji lub zaleceń organów nadzoru nad rynkiem kapitałowym, finansowym lub konsumenckim bądź

b) unormowań dotyczących standardów rachunkowości,

6) wprowadzenia nowych lub zmiany istniejących, powszechnie obowiązujących przepisów prawa,

7) zmiany lub pojawienia się nowych interpretacji powszechnie obowiązujących przepisów prawa na skutek orzeczeń sądów lub decyzji, rekomendacji, wytycznych lub zaleceń NBP, Komisji Nadzoru Finansowego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Związku Banków Polskich i organów władzy i administracji publicznej,

8) wprowadzenia do oferty banku lub wycofania z oferty banku usług i produktów, a także rozszerzenie lub zmianę funkcjonalności produktów i usług,

9) w przypadku konieczności sprostowania omyłek pisarskich, rachunkowych, konieczności wprowadzenia zmian porządkowych, nie wpływających na wysokość opłat i prowizji

10) w przypadku zmiany nazwy produktu lub usługi, w tym nazwy marketingowej

Opłata lub prowizja nie może wzrosnąć o więcej niż 200% w stosunku do jej dotychczasowej wysokości. Ograniczenia tego nie stosuje się do zmiany taryfy polegającej na:

1) wprowadzeniu nowej opłaty i prowizji,

2) podwyższeniu opłaty lub prowizji, której wartość wynosiła 0 zł lub 0%.

2. Zmiana taryfy w przypadku zmiany:

1) stopy referencyjnej, stopy depozytowej, stopy lombardowej, następuje w kierunku przeciwnym do zmiany stopy,

2) stopy rezerwy obowiązkowej, stopy WIBOR dla jednomiesięcznych lub trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym, któregokolwiek ze wskaźników wzrostu cen towarów i usług

konsumpcyjnych, wysokości przeciętnego, miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku - następuje w kierunku zgodnym ze zmianą tych wskaźników.

dowód: pkt 5 umowy k. 20v-21

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1497; dalej jako u.k.k.) w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Uprawnienie do złożenia tego oświadczenia wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy (art. 45 ust. 5 w/w ustawy).

Powyższy przepis wprowadza tzw. sankcję kredytu darmowego, którego istota sprowadza się do założenia, że w razie uchybienia przez kredytodawcę określonym obowiązkom informacyjnym na etapie przedkontraktowym, konsument będzie uprawniony do zwrotu kwoty kredytu w wysokości kapitału, bez konieczności zapłaty na rzecz przedsiębiorcy odsetek oraz pozostałych kosztów zastrzeżonych w umowie kredytu. Sankcja ta stanowi rozwiązanie referencyjne w dziedzinie konsumenckich stosunków kredytowych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, Legalis) i znajduje zastosowanie w przypadku podania konsumentowi nieprawdziwych lub niepełnych wiadomości albo zamieszczenie w dokumencie umowy informacji niejednoznacznych lub niezrozumiałych i nie ma znaczenia zakres lub istotność naruszenia ani jego wpływ na interesy konsumenta (por. T. Czech, Kredyt konsumencki. Komentarz. 2018 r. Komentarz do art. 45, Lex).

Możliwość skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego została powiązana z pisemnym oświadczeniem konsumenta, w którym konsument zawiadamia przedsiębiorcę o zamiarze skorzystania z uprawnień, jakie daje mu kredyt darmowy z jednej strony, a z drugiej strony prawo do złożenia przedmiotowego oświadczenia została ograniczona rocznym terminem prekluzyjnym biegnącym od dnia wykonania umowy po upływie którego kształtujące uprawnienie konsumenta gaśnie. Art. 45 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim wprowadza więc termin prekluzyjny w miejsce terminu przedawnienia na zasadach ogólnych (por. M. Grochowski [w:] K. Osajda red. Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz. 2019 r. Komentarz do art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim. Legalis).

Mając na uwadze ustalony stan faktyczny powyższy termin został zachowany.

Odnosząc się do kwestii cesji wierzytelności dokonanej przez kredytobiorcę na powoda podkreślić należy, iż dokonanie takiej cesji przez konsumenta na przedsiębiorcę nie niweczy statusu umowy kredytu jako umowy konsumenckiej albowiem zakres stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę 87/102/EWG zależy nie od tożsamości stron sporu, lecz od statusu stron umowy kredytu (por. wyrok z dnia 11 września 2019 r. Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C – 383/18 Lexitor sp. z o.o. przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej im. Franciszka Stefczyka, Santander Consumer Bank S.A. oraz mBank S.A.).

Nadto nie jest warunkiem skutecznego zawarcia umowy przelewu wierzytelności zapłata ceny w wykonaniu tej umowy, a do wykonania bądź niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych mają zastosowanie przepisy art. 487-497 k.c., a nie art. 89 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2005 r., II CK 343/04, LEX nr 146318). Umowa cesji może być bowiem zawarta pod tytułem darmym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 września 2013 r., VI ACa 398/13, LEX nr 1544537).

Nadto w ocenie Sądu zawarta umowa cesji załączona do pozwu zawiera wszelkie podmiotowo oraz przedmiotowo istotne elementy, by uznać ją za skuteczną. Umowa cesji wierzytelności jednoznacznie określa strony umowy oraz jej przedmiot. W tym zakresie podzielić należy stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1999r. (III CKN 423/98, OSNC 2000 nr 5, poz. 92) zgodnie z którym, skuteczne jest zbycie wierzytelności, która w umowie przelewu wprawdzie nie została dokładnie oznaczona (zindywidualizowana), ale jest oznaczalna, gdyż można ją określić za pomocą analizy treści stosunku zobowiązaniowego, z którego wynika; przedmiotem przelewu wierzytelności mogą być bowiem zarówno wierzytelności istniejące, jak i przyszłe (por. również uzasadnienie wyroków Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 487/08, MoP 2009 r. Nr 11, s. 579 i z dnia 24 maja 2012 r., V CSK 219/11, Legalis, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r., I CSK 22/19, Lex nr 3104851). Wbrew twierdzeniu pozwanego wierzytelność wynikająca z sankcji tzw. kredytu darmowego powstaje w chwili naruszenia przez kredytodawcę obowiązków objętych tą sankcją, tj. w chwili zawarcia umowy (por. T. Czech. Kredyt konsumencki. Komentarz. 2018 r. Komentarz do art. 45 u.k.k. Lex).

Tym samym okoliczność ceny za przeniesienie wierzytelności z punktu widzenia przedmiotu rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie była zupełnie nieistotna. Nie można zatem mówić o nieważności umowy cesji w przypadku gdy nabywca wierzytelności płaci za nią konsumentowi niewielki procent kwoty wierzytelności skoro ważna i skuteczna jest cesja dokonana pod tytułem darmym.

Odnosząc się jednak do argumentów strony pozwanej trzeba zauważyć, iż zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

W aktualnym porządku prawnym brak jest ustawy, która zabraniałaby dokonywania przelewu wierzytelności pieniężnej z tytułu zwrotu świadczenia z uwagi na złożenie oświadczenia w przedmiocie tzw. kredytu darmowego. Brak również zapisu umownego w zawartej umowie kredytu o braku prawa do dokonania cesji takiej wierzytelności. W przypadku zaś oceny, iż przelew wierzytelności sprzeciwia się właściwości zobowiązania, podzielić należy pogląd, że zakaz ten odnosi się do dwóch kategorii wierzytelności. Po pierwsze, dotyczy wierzytelności, w wypadku których dłużnikowi nie jest obojętne, komu świadczy. Będą to przede wszystkim wierzytelności mające charakter ściśle osobisty, np. wierzytelność o zapłatę świadczeń alimentacyjnych, zarówno niewymagalnych, jak i wymagalnych, roszczenie o prawo do renty; oraz wierzytelności ściśle związane z innym stosunkiem prawnym w takim stopniu, że nie są one samodzielne, np. uprawnienia z art. 59, 459, 460, 462, 527 k.c., czy też roszczenia służące ochronie własności, w tym prawa akcesoryjne, które mogą być przeniesione tylko łącznie z wierzytelnością główną, np. wierzytelność wynikająca z umowy poręczenia, zastawu rejestrowego. Po drugie, dotyczy wierzytelności, których cel powstania może być osiągnięty wyłącznie wtedy, gdy świadczenie zostanie spełnione osobiście wierzycielowi, np. niektóre wierzytelności przysługujące stronom umowy zlecenia, umowy o dzieło; prawo dzierżawy i prawo najmu lokalu (por. G. Wolak [w:] M. Załucki red. Kodeks cywilny. Komentarz. 2020 r. Komentarz do art. 509 k.c., Legalis).

Świadczenie z tytułu zwrotu należności z uwagi na złożenie oświadczenia w przedmiocie tzw. kredytu darmowego nie mieści się w żadnej z w/w wierzytelności; nie ma żadnej z wskazanych wyżej cech wierzytelności niezbywalnej ze względu na właściwość zobowiązania. Z punktu widzenia interesów drugiej strony, czyli przedsiębiorcy będącego dłużnikiem konsumenta, jest bez znaczenia, czy zapłaci dłużną sumę do rąk konsumenta, czy do rąk osoby, na którą konsument przelał swoją wierzytelność. Cesja przez konsumenta takiej wierzytelności nie zagraża interesom dłużnika tak jak interesom wynajmującego zagrażałby przelew bez jego zgody prawa najmu lokalu przez najemcę, czy jak zagrażałby interesom wydzierżawiającego przelew bez jego zgody prawa dzierżawy przez dzierżawcę, a interesom zobowiązanego z umowy przedwstępnej – przelew bez jego zgody

wierzytelności o zawarciu z nim przyrzeczonej umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2018 r., III CZP 114/17, OSNC z 2019 r., nr 3 poz. 26).

Przechodząc do kwestii ekwiwalentności świadczeń wynikających z umowy cesji zawartej przez powoda z cedentem, który odpłatnie zbył swą wierzytelność, warto zauważyć, iż zarówno obiektywna ocena wartości świadczeń, jak i wyobrażenia stron co do ich wzajemnej relacji nie muszą być tu decydujące, ważne jest natomiast to, że oto same strony w drodze czynności prawnej wprowadzają ekwiwalentność pojmowaną jako funkcjonalne sprzężenie tych świadczeń, z których jedno ma nastąpić w zamian za otrzymanie drugiego; dokonywana więc przez obie strony ocena świadczeń, przez odniesienie wartości jednego do wartości świadczenia wzajemnego, stanowi przesłankę owego sprzężenia (por. K. Zagrobelny [w:] P. Machnikowski, E. Gniewek red. Kodeks cywilny. Komentarz. 2019 r. Komentarz do art. 487 k.c., Legalis). Jak wskazuje się w orzecznictwie z wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów wynika przyzwolenie na faktyczną nierówność stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07, Legalis).

Zasadniczo zatem możliwość zawarcia umowy wzajemnej, w której świadczenia wzajemne nie będą ekwiwalentne w ujęciu ekonomicznym będzie uzależniona od zgodnej woli stron wyrażonej w momencie zawierania umowy. Nie ma natomiast uzasadnionych podstaw do kwestionowania już zawartej umowy w przypadku kwestionowania zobowiązań z niej wynikających już po jej zawarciu (por. M. Gutowski [w:] M. Gutowski red. Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. 2019 r. Komentarz do art. 487 k.c., Legalis).

Tym samym nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut strony pozwanej oparty na zbyciu wierzytelności za cenę niższą od wartości zbywanej wierzytelności.

Pozwany również nie udowodnił, iż kredytobiorca działa pod wpływem błędu lub podstępnie.

Należy podkreślić, że strona pozwana nie wykazała by cedent złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Nadto trzeba mieć na uwadze, że podstępne wprowadzenie w błąd polega na działaniu świadomym i umyślnym, podejmowanym w celu skłonienia określonej osoby do złożenia oświadczenia woli (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r., II CSK 497/12, LEX nr 1324270), czego również pozwany nie udowodnił.

Warto zaznaczyć, iż nie występuje błąd, gdy ktoś świadomie składa oświadczenie woli, nie znając jego treści, np. składa podpis na dokumencie, z którego treścią się nie zapoznał, z natury błędu bowiem wynika przekonanie błędzące, że postrzegany przez niego stan rzeczy odpowiada prawdzie. Innymi słowy, nieświadomość niezgodności między własnym obrazem sytuacji a rzeczywistością stanowi immanentną cechę błędu. Stąd postawa osoby składającej oświadczenie woli, świadomie wykluczająca możliwość poznania stanu faktycznego, wyłącza błąd. Osoba, która świadomie podpisuje dokument, nie znając jego treści, nie myli się, lecz świadomie akceptuje postanowienia zawarte w dokumencie, niezależnie od ich treści (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2009 r. IV CSK 358/08, Lex nr 603181).

Strona powodowa opiera prawo do skorzystania z tzw. sankcji kredytu darmowego na naruszeniu przez stronę pozwaną art. 30 ust. 1 pkt 7 i 10 u.k.k.

Dokonując wykładni art. 30 u.k.k. należy uwzględnić zapisy art. 10 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG oraz jego wykładnię dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 23 dyrektywy 2008/48 państwa członkowskie ustanawiają system sankcji mających zastosowanie w wypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z tą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji, z tym, że wybór

rzeczonych sankcji pozostaje w gestii państw członkowskich, o tyle sankcje te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające (por. wyrok TSUE z dnia 27 marca 2014 r., C - 565/12, EU:C:2014:190).

Stosownie do treści art. 30 ust. 1 pkt 10 umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, w tym opłatach za prowadzenie jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie ze środków płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

W wyroku z dnia 13 lutego 2025 r. (C-472/23) TSUE wskazał, że art. 23 dyrektywy 2008/48 w związku z jej motywem 47 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje - w przypadku naruszenia obowiązku informacyjnego nałożonego na kredytodawcę zgodnie z art. 10 ust. 2 tej dyrektywy - jednolitą sankcją polegającą na pozbawieniu kredytodawcy prawa do odsetek i opłat, niezależnie od indywidualnego stopnia wagi takiego naruszenia, o ile naruszenie to może podważyć możliwość oceny przez konsumenta zakresu jego zobowiązania.

Trybunał podkreślił, że warunki, na jakich opłaty związane z wykonaniem umowy o kredyt mogą ulec zmianie, powinny być wskazane w tej umowie w sposób jasny i zwięzły, tak aby w szczególności w związku z innymi informacjami warunki te były pozbawione wszelkiej obiektywnej nieścisłości mogącej wprowadzić w błąd przeciętnego konsumenta, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego co do istnienia zdarzeń mogących spowodować zmianę opłat oraz co do związku między zmianą opłat a tym zdarzeniem.

Nadto zauważono, że sankcja pozbawienia kredytodawcy prawa do odsetek i kosztów, mimo że wywołuje poważne konsekwencje wobec kredytodawcy, może zostać uznana za nieproporcjonalną jedynie w przypadku braku wskazania lub błędnego wskazania elementów, które spośród wymienionych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 ze względu na swój charakter nie mogą wpłynąć na zdolność konsumenta do dokonania oceny zakresu jego zobowiązania (podobnie wyrok z dnia 9 listopada 2016 r., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, pkt 72). Tymczasem spoczywający na kredytodawcy zgodnie z art. 10 ust. 2 lit. k) dyrektywy 2008/48 obowiązek wskazania w umowie o kredyt warunków, na jakich może nastąpić zmiana opłat związanych z wykonaniem tej umowy, ma również dla konsumenta zasadnicze znaczenie, ponieważ dla dokonania oceny zakresu jego zobowiązania powinien on móc przewidzieć ewentualne zmiany tych opłat na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, a tym samym wynikające z tego dla niego konsekwencje ekonomiczne, nawet jeśli początkowa kwota tych opłat jest stosunkowo niska w stosunku do kwoty danego kredytu.

Powyższy wyrok stanowi potwierdzenie stanowiska zawartego w uzasadnieniu wyroku TSUE z dnia 9 lipca 2015 r. (C-348/14, EU:C:2015:447, pkt 60), zgodnie z którym warunki umowy o kredyt powinny, w szczególności w sposób przejrzysty, wskazywać powody i sposób zmiany opłat związanych ze świadczoną usługą, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jasne i zrozumiałe kryteria, ewentualne zmiany tych opłat oraz w wyroku TSUE z dnia 21 grudnia 2023 r. (BMW Bank i in., C-38/21, C-47/21 i C-232/21, EU:C:2023:1014, pkt 235).

Zgodnie z pkt 5 umowy kredytu z ważnych przyczyn, w trakcie obowiązywania umowy, Bank mógł zmieniać taryfę.

Zmiana taryfy mogła być jednorazowa lub w etapach i może nastąpić w terminie do 12 miesięcy od wystąpienia choć jednej z niżej wymienionych ważnych przyczyn:

1) zmiany stopy referencyjnej, stopy depozytowej, zmiany stopy lombardowej, stopy rezerwy obowiązkowej, ustalanych lub ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, w tym Radę Polityki Pieniężnej,

2) zmiany stopy WIBOR dla jednomiesięcznych lub trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym,

3) zmiany któregokolwiek ze wskaźników wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny,

4) zmiany wysokości przeciętnego, miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny,

5) gdy bank będzie zobowiązany do zmiany kapitałów banku, w tym kapitału zakładowego, zmiany lub utworzenia funduszy własnych, w tym funduszy rezerwowych, zmiany lub utworzenia rezerw lub odpisów, do zapłaty obowiązkowych opłat, podatków lub innych należności publicznoprawnych:

a) na mocy powszechnie obowiązujących przepisów prawa, decyzji, rekomendacji lub zaleceń organów nadzoru nad rynkiem kapitałowym, finansowym lub konsumenckim bądź

b) unormowań dotyczących standardów rachunkowości,

6) wprowadzenia nowych lub zmiany istniejących, powszechnie obowiązujących przepisów prawa,

7) zmiany lub pojawienia się nowych interpretacji powszechnie obowiązujących przepisów prawa na skutek orzeczeń sądów lub decyzji, rekomendacji, wytycznych lub zaleceń NBP, Komisji Nadzoru Finansowego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Związku Banków Polskich i organów władzy i administracji publicznej,

8) wprowadzenia do oferty banku lub wycofania z oferty banku usług i produktów, a także rozszerzenie lub zmianę funkcjonalności produktów i usług,

9) w przypadku konieczności sprostowania omyłek pisarskich, rachunkowych, konieczności wprowadzenia zmian porządkowych, nie wpływających na wysokość opłat i prowizji

10) w przypadku zmiany nazwy produktu lub usługi, w tym nazwy marketingowej

Opłata lub prowizja nie może wzrosnąć o więcej niż 200% w stosunku do jej dotychczasowej wysokości. Ograniczenia tego nie stosuje się do zmiany taryfy polegającej na:

1) wprowadzeniu nowej opłaty i prowizji,

2) podwyższeniu opłaty lub prowizji, której wartość wynosiła 0 zł lub 0%.

2. Zmiana taryfy w przypadku zmiany:

1) stopy referencyjnej, stopy depozytowej, stopy lombardowej, następuje w kierunku przeciwnym do zmiany stopy,

2) stopy rezerwy obowiązkowej, stopy WIBOR dla jednomiesięcznych lub trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym, któregokolwiek ze wskaźników wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, wysokości przeciętnego, miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku - następuje w kierunku zgodnym ze zmianą tych wskaźników.

Lektura powyższego pkt 5 pozwala uznać, iż pozwany Bank miał prawo zmieniać ale również wprowadzać nowe pozycje w Taryfie w sytuacji m.in. zmiany stopy WIBOR dla jednomiesięcznych lub trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym, gdy bank będzie zobowiązany do zmiany kapitałów banku, w tym kapitału zakładowego, zmiany lub utworzenia funduszy własnych, w tym funduszy rezerwowych, zmiany lub utworzenia rezerw lub odpisów, do zapłaty obowiązkowych opłat, podatków lub innych należności publicznoprawnych, wprowadzenia do oferty banku lub wycofania z oferty banku usług i produktów, a także rozszerzenie lub zmianę funkcjonalności produktów i usług, a nadto ograniczenie zmiany do 200 % w stosunku do dotychczasowej wysokości, nie dotyczy przypadków, gdy do Taryfy wprowadzane są nowe pozycje lub gdy dotychczasowa odpłatność wynosiła 0. Tym samym

pozwany bank mógł ustalić daną opłatę w dowolnej wysokości wprowadzając nową pozycję w Taryfie prowizji i opłat bankowych.

Powyższe wskazując, że okoliczności zmiany Taryfy są dla konsumenta trudne do zweryfikowania zarówno przed zawarciem umowy, jak i w trakcie jej wykonywania.

Reasumując, właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument nie był w stanie na podstawie brzmienia warunków umownych dotyczących Taryfy, w tym opłat związanych z wykonaniem umowy jasno określić ewolucję zakresu swojego zobowiązania w trakcie wykonywania tej umowy.

Powyższe skutkowało stwierdzeniem naruszenia przez pozwanego Bank art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k., a stronie powodowej pozwoliło domagać się zwrotu uiszczonych kosztów (odsetkowych i pozaodsetkowych) z tytułu świadczenia nienależnego (art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.).

Pożyczkobiorca w okresie od września 2019 r. do października 2023 r. uiszczył na rzecz pozwanego kwotę 3839,37 zł tytułem odsetek, którą należało powiększyć o uiszczoną kwotę prowizji odpowiadającą proporcji okresu na jaki umowa została zawarta do okresu biegnącego do czasu złożenia oświadczenia w przedmiocie sankcji kredytu darmowego, tj. o kwotę 700,46 zł.

W myśl art. 30 ust. 1 pkt 7 u.k.k. umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia.

Strona powodowa oparła naruszenie powyższego przepisu na nieprawidłowym naliczaniu odsetek od pozakodeksowych kosztów kredytu i pobieraniu odsetek od tej części kredytu, która faktycznie nie została udostępniona kredytobiorcy, tzn. od kosztów w postaci prowizji.

Zgodnie z art. 5 pkt 12 u.k.k. rzeczywista roczna stopa oprocentowania to całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym, a całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta (art. 5 pkt 6 u.k.k.). Natomiast całkowita kwota kredytu to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt (art. 5 pkt 7 u.k.k.).

Nie budzi wątpliwości, że zastrzeżenie prowizji w umowie ma charakter dobrowolny, a w przypadku jest ustalenia, kredytobiorca zobowiązany jest ją zwrócić (art. 69 ust 1 i ust 2 pkt 9 w zw. z art. 110 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe; Dz. U. z 2024 r. poz. 1646). Natomiast przeznaczenie środków pieniężnych (oddanych do dyspozycji kredytobiorcy) „na ustalony cel” stanowi element przedmiotowo istotny umowy kredytu bankowego (por. art. 69 ust 1 i ust 2 pkt 3 Prawa bankowego).

Z uwagi na brak legalnej definicji prowizji przyjmuje się, mając na uwadze treść art. 110 Prawa bankowego, że prowizja jest rodzajem wynagrodzenia banku (ceną) za określone czynności bankowe, np. związane z zawarciem umowy i poprzedzające jej podpisanie (ocena zdolności kredytowej, przygotowanie i analiza dokumentów).

Podzielić należy stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w najnowszym orzeczeniu z dnia 15 czerwca 2023 r. (I CSK 4175/22, www.sn.pl), zgodnie z którym prowizja stanowi ona obok odsetek kapitałowych dodatkowe wynagrodzenie banku kredytodawcy za faktyczną gotowość do wykonania

umowy kredytowej i wydania kredytobiorcy na jego żądanie określonej sumy kredytu. Wykonanie to następuje w wyniku skorzystania przez kredytobiorcę z sumy kredytu w sposób wskazany w umowie kredytowej, tj. transferu tej sumy do majątku kredytobiorcy. Ponadto Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obowiązek zapłaty tej prowizji może powstać już w chwili oddania przez bank sumy kredytu do dyspozycji kredytobiorcy. Jeśli tak skonstruowana jest umowa, a kredytobiorca na te warunki przystaje i zdecyduje się do zapłaty prowizji nie ze środków własnych, które by przekazał bankowi, lecz ze środków, o których udostępnienie umówił się z bankiem, to środki przekazane na ten cel kredytobiorcy zwiększają jego zadłużenie kredytowe, które powinno być spłacane zgodnie z harmonogramem i z obciążeniem odsetkowym uzgodnionym przez strony.

Argumentację powyższą wzmacnia wykładnia językowa art. 5 pkt 7 u.k.k., w którym to przepisie ustawodawca użył zwrotu „kredytowanych kosztów kredytu”, dopuszczając zatem możliwość ich oprocentowania z uwagi na ich „kredytowanie”.

Skoro zatem kredytobiorca nie pokrył kwoty prowizji z własnych środków, bank był uprawniony do oprocentowania prowizji.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. mając na uwadze treść wezwania do zapłaty z dnia 26 października 2023 r.

Dlatego, mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1935).

Łukasz Fórmankiewicz